

Innhold

	Bilder hinduismen	13
	Bilder buddhismen	24
	Forord	33
	Å undervise om religion	34
	Hinduismen	35
	Buddhismen	36
Del 1	Hinduismen	37
Kapittel 1	Hva er hinduismen?	38
1.1	Mangfold og enhet	38
	Fellestrekk	38
	Navnet hinduismen	39
	Hinduismen som en enhetlig religion	40
1.2	Hinduismen og India	41
	India som hellig land	41
	India kan ikke identifiseres med hinduismen	43
	Hinduismen kan ikke identifiseres med India	44
Kapittel 2	Dharma og moksha	46
2.1	Varnashramadharna og moksha	47
	Gjenfødelse og karma	47
	Hverken individet eller tilværelsen har en første begynnelse	47
	Hva er moksha?	48
	Dharma og tiden	48
	Ulike veier til frelse	49
	Dharma	51
	Varna	51
	Kaste	52
	Livets fire mål	54
	Livets fire livsstadier	54
	Kvinnens dharma	57
2.2	Etikk	58
	Klasseplikter	58
	Felleetikke	59
	Ikke-beskadigelse (ahimsa)	59

 INNHold

	Arjunas anfall av ikke-beskadigelse	60
	Asketen og ikke-beskadigelse	62
	Ikke-beskadigelse mot dyr og planter	63
	Brudd på dharma	63
Kapittel 3	Hinduismens hellige tekster	64
3.1	Shruti, den vediske åpenbaring	64
	Veda	64
	Upanishadene, den siste del av veda	67
3.2	Utenomvediske åpenbarte tekster	67
3.3	Smriti	68
	Vedaens hjelpevitenskaper	68
	Mahabharata	69
	Bhagavadgita	70
	Ramayana	71
	Purana-tekstene	71
	Lovtekster og tekstene til de religiøse tankesystemene	73
	Lovtekster	73
	De religiøse tankesystemenes tekster	73
3.4	Dikterhelgenenes sanger	75
Kapittel 4	Hinduismens gudsbegrep, guder og hellige fortellinger	77
	Shivaismen, vishnuismen og shaktismen	77
4.1	Hinduismens gudsbegrep	77
	Gud med og uten kvaliteter	77
	Gud er både mann og kvinne	77
	Gud stiger regelmessig ned til jorda	78
	Gud som skaper, opprettholder og ødelegger	79
	Gud som frelser	79
	En gud og mange guder	80
4.2	Hengivelsesdisiplin og hengivelsens vei	80
4.3	Shiva	81
	Fem hovedfremstillinger av Shiva	83
	Shiva som linga (fallos)	84
	Shiva som dansens herre	85
	Shiva og Parvati	86
4.4	Vishnu	90
	Vishnu stiger ned til jorda for å opprettholde dharma	91
	Vishnu og vedantasystemene	92

 INNHOLD

4.5	Krishna	93
	Tre nivåer i Krishna-mytologien	93
	Krishnas fødsel	93
	Krishna Gopala	94
	Krishnas barndom	94
	Krishna og gjeterkvinnene	96
	Menneskets lengten etter gud	97
	Billedlige fremstillinger av Krishna	98
	Måter å nærme seg Krishna på	99
4.6	Rama	99
	Ramayana	100
4.7	Gudinnen	102
	Gud og Gudinnen i hinduismen	102
	Sarasvati	103
	Lakshmi	104
	Sita	104
	Parvati	104
	Kali	105
	Durga	106
	Gudinnen som det vennligsinnede og det skremmende	106
	Gudinnen India	106
	Gudinnen Ganges	107
Kapittel 5	Hinduismens ritualer	111
5.1	Religion i hjemmet	111
	Puja i hjemmet	111
	Tilbedelse av kua	113
	Overgangsritualer	114
5.2	Religiøse fester og høytider	120
5.3	Templet	123
	Se Gud og bli sett av Gud	123
	Templets arkitektur	124
	Templet som hule	125
	Templet som fjell og kosmisk søyle	126
	Templet som firkant	127
	Templet som krysningspunkt (tirtha)	128
	Det nordindiske og det sørindiske tempel	128
5.4	Andre ritualer	129
	Soloppgang ved elven Ganges i Varanasi	129
	Pilegrimsferd	130

 INNHOLD

	Renhet og urenhet	131
Kapittel 6	Hinduismens diaspora og hinduismen i Norge	137
6.1	Hinduismens diaspora	137
	Hinduer utenfor India	137
	Templet i diasporahinduismen	138
	Panhinduismen	140
	Økumenisme	140
	Hinduismen som rett-troenhet	140
	En hindu-trosformulering	142
6.2	Hinduentiteter i Norge	143
	Sekulære hinduer	143
	Ikke-sekteriske hinduer	143
	Sekteriske tradisjoner	144
	Reformist-nasjonalist- neo-hinduisme	144
	Den internasjonale misjonerende neo-hinduisme	145
	Den globale hinduismen	145
Kapittel 7	Hinduismens historie	146
7.1	Den brahminske kjernetradisjon	146
7.2	Prehistorisk religion i India	147
7.3	Indussivilisasjonen	148
7.4	Hinduismens vediske periode	150
	Guder og gudinner i vedisk tid	152
	Offerkraften blir mektigere enn gudene	153
	Shramana- og brahmana-asketer	154
	Den brahminske kjernetradisjonen tilpasset seg utfordringen fra de asketiske bevegelsene	156
7.5	Hinduismens klassiske periode, teisme og bhakti	156
	De religiøse tankesystemene	156
	Teisme og bhakti	158
	Den brahminske kjernetradisjonen tilpasset seg utfordringen fra bhaktibevegelsene	161
7.6	Tantrismen	161
	Kjennetegn ved tantrismen	162
	Den brahminske kjernetradisjonen tilpasset seg utfordringen fra tantrismen	163
7.7	Hinduismen blir en verdensreligion	164
	Reformbevegelser	164
	Hinduismen og indisk nasjonalisme	165

 INNHOLD

	Hinduismen som en global religion	167
	Den brahminske kjernetradisjonen tilpasset seg utfordringen fra møtet med Europa	168
	Avslutning	170
Del 2	Buddhismen	171
Kapittel 1	Vei – visjon – tilflukt	172
1.1	Vei	172
1.2	Visjon	174
1.3	Tilflukt	175
1.4	Fotspor og sporløse innsikter	176
Kapittel 2	Buddha – lærer, forbilde, frelser	177
2.1	En religiøs oppbruddstid	177
2.2	Den historiske Buddha – liv og legende	178
	Buddhas navn	181
	Fødsel og oppvekst	181
	Møte med livets realiteter	186
	Hjemløs asket	189
	Oppvåkning og den første forkynnelsen	194
	Ordensfellesskap og misjonsbevegelse	197
	Buddhas død	198
2.3	Buddha – menneskelig og overmenneskelig	199
2.4	Buddha i kunsten	202
Kapittel 3	Dharma – Buddhas lære	205
3.1	“Lysmenneskets mørke blikk”	205
3.2	Øyets og sinnets religion	205
3.3	Karma og samsara – kretsløpet av liv og død	207
3.4	Tilværelsens tre grunntrekk	209
	Forgjengelig	210
	Substansløs	212
	Forbundet med smerte	214
3.5	De negative drivkreftene – uvitenhet, grådighet og hat	217
3.6	Tilværelsens hjul	219
	Årsakskjedens tolv ledd	219
	Tilværelsens seks tilstander	220

 INNHOLD

	3.7	Når ilden slukkes – nirvana er frigjøring	222
Kapittel 4		Sangha – et fellesskap for etisk og meditativ disiplin	225
	4.1	Å bli munk eller nonne	225
	4.2	Moralsk disiplin	228
	4.3	Fra munkedisiplin til samfunnsetikk	231
	4.4	Meditasjon	232
		Stillhet	235
		Årvåkenhet	235
		Innsikt	237
Kapittel 5		Hovedretninger i buddhismen	239
	5.1	Filosofiske og læremessige utviklingslinjer	239
	5.2	Theravada – de eldstes lære	241
	5.3	Mahayana – “den store farkosten”	243
		Bodhisattvaidealet	243
		Buddhavirkeligheten	244
		Alle tings enhet	246
	5.4	Vajrayana – diamantfarkosten	247
Kapittel 6		Buddhismen i dagliglivet	249
	6.1	Mangfold og tilpasning	249
		“Nirvanisk buddhisme”	249
		“Karmisk buddhisme”	249
		“Magisk buddhisme”	250
		Ideal og virkelighet	251
	6.2	Munkers og nonners dagligliv	252
		Status	252
		Ikke bare meditasjon	252
	6.3	Lekfolk på Buddhaveien	253
	6.4	Hjem og familie	254
	6.5	Buddhismen i livets overganger	256
	6.6	Buddhistiske høytider	259
		Månedagene	259
		Varsha – vassa	260
		Vesak – visaka	260
		Ullambana – urabon/bon – vulan – festen for de døde	260
	6.7	Buddhistiske helligdommer	262
Kapittel 7		Buddhismens geografiske utbredelse	267

 INNHOLD

7.1	Misjonerende buddhisme	267
	Stadier i utbredelsen	268
	Ashokas rike	268
	Sri Lanka	269
	Gandhara og buddhismens nordvestlige sentrum	270
	Sydøst-Asia	271
	Kina	271
	Tibet	272
	Japan	272
	Vesten	272
Kapittel 8	Buddhismen i Vesten og i Norge	273
8.1	Fra eksotisk fascinasjon til reelt alternativ	273
8.2	Buddhisme på norsk	275
	Norske buddhistgrupper	277
8.3	Innvandrerbuddhisme	278
8.4	Buddhistforbundet	282
Kapittel 9	Buddhistiske "verdener"	284
9.1	Lotussutraens verden	284
	Den ene store farkost for alle	285
	Buddhas veiledning på den enkeltes nivå	286
	Buddhas evige nærvær	287
	En økumenisk buddhisme	287
	Avalokiteshvara – bodhisattvaen som skuer ned	288
	Nichiren	289
9.2	Zen – den transcendent visdommen og det enkle liv	289
	Prajnaparamita- sutraene – visdommen på den andre siden	290
	Fra filosofi til livskunst	290
	Transcendensen er her	293
	Manjushri – visdommens bodhisattva	293
9.3	Det rene land	294
	Sutraene om Amitabha Buddha og Det rene land	295
	Fra meditasjon til påkallelse	296
	Ingen fortjeneste – bare troen alene	297
	Shinran – en buddhistisk Luther	297
9.4	Den esoteriske innvielsens verden	299
	Tantrisk litteratur	300
	Oppvåkning gjennom asketisk og rituell innvielse	301
	Lamaens rolle	302

 INNHOLD

	Forvandling i dette liv	303
	Diamantverden og lotusverden	304
Kapittel 10	Visuelle perspektiver på buddhismen	305
10.1	Billedkunst	306
	Enhetlige retningslinjer	306
	Kunstnerisk mangfold	307
10.2	Buddhistiske symboler	309
	Lotusen	309
	Diamanten	310
	Perle, juvel, edelstein	311
	Lys og flammer	312
	Sverd og rep, bue og andre våpen	314
	Speil	315
	Rosenkrans og bønnehjul	315
10.3	Ord og bilde i buddhismen	315
Kapittel 11	Nye buddhistiske bevegelser	317
11.1	Møtet med Vesten	317
	Buddhistisk modernisme på Sri Lanka	318
	Japansk ny-buddhisme	319
11.2	Fornyelsesbevegelser eller nye religioner?	320
	Med Lotussutraen og Nichiren som inspirasjon	321
	Bestselger-buddhisme	324
	Monastisk kulturbevegelse	325
11.3	Moderne utfordringer – en engasjert buddhisme	326
	Rasisme og diskriminering	326
	Krig og fred	327
	Økologi og etisk refleksjon	328
	Buddhismen og New Age	329
	Dialogen mellom buddhister og kristne	329
	Tidstavle	331
	Minileksikon	335
	Litteratur	350
	Bildeliste	355
	Stikkordregister	357